

Terakki

Ömer Seyfettin

Terakki — Ömer Seyfettin

Ömer Seyfettin 1920 yılında öldü. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca eserin özgün metni kamu malıdır.

Metin, Vikikaynak (tr.wikisource.org) aktarımından alınmıştır:

<https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Terakki&oldid=153085> (revizyon 153085). Bu aktarım Creative Commons Atıf-AynıLisanslaPaylaş 4.0 (CC BY-SA 4.0) lisansı ile paylaşılır; bu PDF de aynı lisansla serbestçe paylaşılabilir.

pdfkitaphane.com

Yaz... Ramazan! Hava öyle sıcak ki... İndirilmiş perdelerin arkasında gizli gizli tutuşan, fakat hiç gürültüsü duyulmayan bir cehennem var sanılacak. Niyazi ile Neşet, duvarları yeşil kâğıt kaplı odanın kapı tarafındaki geniş bir koltuğa iki canlı keyif heykeli gibi uzanmış, cigaralarının dumanları içinde konuşuyorlar:

— Evet.

— Olur iş değil.

— Bu kadar az zaman içinde.

— Bu kadar terakki!..

— Şu kadar değişiklik!

— Âdeta insan gözlerine inanamayacak.

— Sekiz, on sene evvelki yolları, evleri, arabaları, tramvayları, kıyafetleri, hele o vapurları bir hatırla...

— Telefon yoktu be...

— Elektrik var mıydı?

— Ya sinema?..

— Ya otomobil?

— Ya gramofon?

— Yalnız o vardı işte...

— Nasıl?..

— On beş sene evvel ben kırk paraya lastik boruları kulağıma takar, öyle bir garibe, bir hâdise karşısında imiş gibi, hayretle dinlerdim.

— Tayyareye ne diyeceksin?

— Olur iş değil.

— Kim böyle kuş gibi havada uçulacağına, Türklerin de uçacaklarına inanırdı?

— Zeplin?

— Vay anasını! Koca bir zırhlı. Fakat havada uçuyor. Farkı bu...

— Bu muhakkak.

— Pekâlâ, ama pahalılığa ne diyeceksin?

— Tabîî her şey gibi paranın da kıymeti değişti. Para çoğaldı. Malların fiyatları yükseldi.

— Para çoğaldı mı, azaldı mı?

— Vallahi bilmiyorum.

— Ben de bilmiyorum.

— Bilmediğimiz şeye karışmamak...

— ...Bu doğrudur amma...

— Amma?

— Bizim elimizden gelmez.

— Fakat şunu itiraf etmeli ki, her gülün bir dikenini olur.

— Tabîî...

— "Terakki"nin de bazı pot gelen cihazları olacak.

— Ne gibi?..

— Mesela...

Niyazi misalini söyleyemez. Sokaktan şiddetli, keskin, gür, canlı, latif, parlak, ahenkli bir ses gelir.

"Dünya değişti. Eski günler geçti. Merhamet, mürüvvet, insaniyet kalmadı. Herkes keyfinde, eğlencesinde, kimse kimseyi düşünmez oldu. Bu ne haldir?"

Birbirlerinin yüzlerine bakışırlar. Gayri ihtiyarî, sârî bir hareketle, tellenmiş cigaralarını önlerindeki tablada söndürürler:

— Bu ne?

— Bilmem.

Sokaktan gelen ahenkli ses aynı şiddet, aynı letafet, aynı azamet, aynı belâgatle devam eder:

"...Dünya bir cifedir. Hayf onu isteyen köpeklere! Uyanın, kâinata ibretle bakın. Fâni olan şeylere aldanmayın."

Neşet bir eliyle başını, diğer eliyle sarı pijamasının üstünden kalçasını kaşır. Yüzünü ekşitir. Niyazi alt dudağını ısırarak yavaş yavaş doğrulur:

— Bu ne be?

— Saçma...

— Ama ne güzel, ne yanık söylüyor...

— Gayet muktedir bir hatip olacak.

— Şüphesiz.

Sokaktan gelen ses:

"...Bugün varız, yarın yok! Gündüzün sonu gece. Aydınlığın sonu karanlık. Ateşin sonu kül. Hayatın sonu ölüm... Ölümünden kim şüphe eder? Altınlara gark olsak, demirden, çelikten kaleler içine saklansak, mutlaka ölüm oku gelip bizi bulacak. Er geç bize yetişecek. Bu kadar muhakkak bir akibet karşısında gaflete düşen, nefesine uyan, yarını unutan insan mıdır? Hayır... Hayvandır. Nefesine uyanların, zevkten başka bir şey tanımayanların, hayvanlardan ne farkı var?"

Neşet ayağa kalkar, der ki:

— Bu bir feylesof!

— Hem de derin...

— Hem pek derin bir feylesof!

— Bak, bak, ne diyor?

Sokaktan gelen ses daha yanık bir hararet, daha azametli bir şiddetle:

"...Merhamet, şefkat, elâlem, kimsenin umurunda değil. Sadakanın ismi unutulmuş. Yiyiniz, içiniz, keyif ediniz... Çalınız. Oynayınız. Güzel evlerin içinde, temiz karyolalarda, rahat rahat gündüz uykularına yatınız. Ah, nerede fazilet?"

Niyazi oturduğu yerden:

— Hem sosyalist, be! der.

— Ne demek?..

— Güpegündüz, bir başına, sokak ortasında bu kadar serbest laf söylemek...

— Bakalım bir başına mı?

Niyazi kalkar, pencerenin yanına gider, kapalı perdeyi aralık eder. Bakar, bir kahkaha atar:

— Olur iş değil be!

— Ne?

— Gel de bak.

Neşet merakla pencereye koşar. Perdenin arasından dışarıya bakar. Sokakta, tek başına yavaş yavaş yürüyen, üstü başı perişan, omuzu torbalı, eli asalı bir adam gözlerini pencereye kaldırır, boynunu bükerek:

— Allah rızası için bir dilim ekmek! der.

Niyazi ile Neşet, bir an öyle kalırlar. Sonra hayretle birbirlerine bakışırlar.

— Ne dersin?

— Olur iş değil...

— Dilenci be!

— Feylesoftan dilenci!

— Yok, dilenciden feylesof!

— Hem hatip...

— Yalnız hatip mi?

Niyazi kaldırdığı perdeyi tekrar kapatır:

— Bizim Dârülbedâyi'de böyle gür sesli bir hatip yok.

— Yok vallahi...

Gülüşürler.

— Hem ne şiddet!

— Evet, öyle...

Dışarıda, daima değişen, asla eskiye benzemeyen hayatın hiç şimdiye kadar görülenlerini andırmayan yeni dilenci susmaz:

"Gülün, gülün... Gülmenin sonu ağlamadır. Vuslatın sonu hicran... Yazın sonu hazân... İkbalin sonu zeval... Hayatın sonu ölüm!.. Acaba ibret gözüyle şu dünyaya bir baksanız... vs... vs..!"

Uzaklaştıkça işitilmemeye başlayan müteharrik, geçici bir hutbe gibi devam eder. Eski yerlerine oturan Neşet'le Niyazi yine cigaralarını tellendirirler.

— Sekiz, on sene evvel İstanbul'da bu kadar muntazam söz söyleyecek, bu kadar hikmeti bir ağızda etrafa saçacak bir müderris var mıydı?

— Halbuki şimdi...

— Bir dilencideki bu belâgat!

....

— Daha doğrusu bu küstahlık!

— Olur iş değil...

— Olur iş değil vallahi...